

 SPECIÁL

Rok 2016: Návrat hravé architektury

Rodinný dům
v sadu v Kyjích
od Jana Šěpky

Dům na jedné noze, stezka v oblacích, archeopark zakopaný do země. A také proměněné náměstí či viadukt... Podle Adama Gebriana se začíná blýskat na lepší časy. Čeští architekti sbírají odvahu si hrát. A investoři se nebojí jejich nápady realizovat.

 Adam Gebrian Tomáš Malý

Legendární francouzský designér Philippe Starck v roce 2007 na přednášce v kalifornském Monterey popsal brutálně jednoduše svůj pohled na světový vývoj. Časově ho rozdělil pouze na dvě periody – osvícenství a barbarství. Dvě období, která po sinusoidě pravidelně přecházejí z jednoho do druhého.

V období osvícenství, tedy kultury, je možné zkoušet různé nové věci, přístupy,

experimentovat, hrát si, bavit se, riskovat. Když ovšem nastane krize, barbarství, všechno ztuhne, začnou se řešit základní lidské potřeby a hravý design, architektura, ty musí jít stranou.

Po vypuknutí finanční krize v roce 2008, která s mírným zpožděním zasáhla i Českou republiku, se něco takového stalo i u nás. Ne hned, ale po chvíli. Bylo jasné vidět, že prostor pro zkoušení nových přístupů,

nestandardních řešení se prudce omezil. V letech 2010–2015 jsem tak měl dojem, že se začínáme více soustředit na úpravu již existujících staveb, rekonstruujeme je, drobně k nim něco přidáváme, než že bychom toužili po něčem novém, něčem, co výrazně zasáhne do krajiny, kompletně změní situaci. Letos jako by se atmosféra zase začala obracet – naštěstí k lepšímu. Našel jsem hned dva projekty, jež lze považovat za převratné. ➔

Tím prvním je Stezka v oblacích v Dolní Moravě v Jeseníkách od týmu architekta Zdeňka Fránka, jež zaznamenala mimořádný ohlas v odborných zahraničních médiích včetně obálky prestižního magazínu Mark. A druhým – archeopark Pavlov. Tuto radikální podobu výrazně zakopanou do země navrhli architekti Radko Květ a Pavel Pijáček. Obě tyto stavby už podrobně recenzovali kolegové Petr Volf a David Kalista na stránkách tohoto magazínu.

Tříkrát veřejný prostor

Architekt Jaroslav Wertig, který mimočodem několik let pravidelně publikoval zde v Hospodářských novinách, ve víkendové příloze, mi kdysi v rozhlasovém interview řekl, že největším problémem Česka jsou podle něj naše příliš malé nároky. Fakt, že se spokojíme

↑↑ Archeopark v Pavlově navrhli architekti Radko Květ a Pavel Pijáček (viz ego! č. 27).

↖↑ Výstava ve veřejném prostoru – na českobudějovickém náměstí Přemysla Otakara II. – podle architekta Jana Šéplky.

s málem, i když bychom mohli, a častokrát dokonce měli chtít více. Platí to pro všechny oblasti, ale v architektuře především ve stavu a užívání veřejných prostranství. Jsem moc rád, že se v letošním roce objevilo několik projektů, iniciativ, které dokládají, že se tato spokojenost s málem začíná pomalu, ale jistě vytrácet. Tři příklady za všechny.

Poblíž Vítězného náměstí vznikla otevřená dřevěná platforma s názvem Šesták; společná aktivita vedení Prahy 6 a týmu kavárníka Ondřeje Kobzy. A to na místě bývalého parkoviště. Popularita místa zatím jasně dokládá, že tady poptávka po veřejném prostoru, kde by bylo možné a snadné se potkat, skutečně existuje.

Lidé z CCEA (Centrum pro středoevropskou architekturu) pod vedením architektů Yvette Vašourkové a Igora Kovačeviče pokračují →

”

Objevilo se již několik projektů, jež dokládají, že česká spokojenost s málem se začíná pomalu, ale jistě vytrácet.

↖ ↗ Stezka
v oblacích
v Dolní Moravě
v Jeseníkách
od architekta
Zdeňka Fránka
(viz ego! č. 4)

Foto: Jakub Skokan, Martin Tůma, BoysPlayNice

INZERCE

MODERNÍ DOMY NA KLÍČ

www.rdrymarov.cz

RD RÝMAŘOV

KUBIS631

4/5 + kk
garážové stání
základová deska
2.189.600 Kč
včetně DPH

KUBIS632

5 + kk
garážové stání
základová deska
2.219.500 Kč
včetně DPH

LARGO98

4 + 1
základová deska
2.140.150 Kč
včetně DPH

NOVA101

5 + 1
garáž
2.498.950 Kč
včetně DPH

EG000603-2

”

Architektonické soutěže se snad stanou standardním nástrojem pro zadavatele při výběru autora budoucího návrhu.

čují ve své dlouhodobé snaze udělat něco s prostorem u Negrelliho viaduktu. Okolí této mimořádné dopravní stavby, která byla uvedena do provozu roku 1850 a až do roku 1910 byla se svými 1110 metry nejdelším mostem Evropy, je už hodně dlouho, eufemisticky řečeno, v neutěšeném stavu. Už několik let se připravuje rekonstrukce tohoto mostu a CCEA se snaží, aby její součástí byla i úprava a rehabilitace prostorů pod viaduktem a v dalších přílehlých místech, tak jako se to stalo například v Berlíně, ve Vídni nebo v Curychu.

CCEA se již podařilo přivést ke společnému jednání všechny zainteresované organizace – od vlastníků přes rezidenty po politiky, úředníky a orgány památkové péče. Letos v létě pak zorganizovalo akci Léto pod viaduktem (více na www.viaduktkreativni.cz), kdy na místě nelegálního parkoviště provedlo několik základních úprav a naplnilo tento prostor kulturně-společenským programem. Přestože je z důvodu mimořádně komplikovaných vlastnických vztahů značně nejisté, zda bude tato snaha dlouhodobě úspěšná, už teď se jedná o důležitou práci.

Po mnoha letech zaniklo letos 1. července parkoviště v dolní části Malostranského náměstí. O tomto kroku se mnohokrát informovalo, že jde o uzavření této části metropole pro auta. Myslím si, že by bylo mnohem vhodnější říci, že jde o otevření všem ostatním. Díky vytrvalé snaze řady lidí došlo k tomu, že tento prostor nemá slovo náměstí pouze v názvu. Na kritiku, že přece není možné rušit parkoviště jen tak bez náhrady, odpovídám, že je naprosto oprávněná a nechápu, že se například při prodlužování trasy metra A do Motola nevybudovalo hned několik záchytných parkovišť pro lidi, kteří do Prahy dojíždějí z okolí za prací.

To však zároveň nijak nesnižuje význam faktu, že na krásném prostoru v okolí chrámu sv. Mikuláše, na dosud neupravené ploše náměstí, dnes můžeme vidět posedávající lidi na volně rozmístěných židlích, které zde nechal nainstalovat Institut plánování a rozvoje Prahy. Tito lidé zde především ve stínu osamocené platany mohou pobývat, jak dlouho chtějí, a nemusí si za to nic kupovat. Občas se jich zde sejde více a podívají se spolu na film, jak dokázala akce organizovaná sdružením Containall. Vše je tak připraveno na to, aby se zde v budoucnu mohl realizovat vítězný projekt vzešlý z architektonické soutěže před dvěma lety.

Mimochodem ve velmi podobné situaci se nachází Mariánské náměstí před magistrátem, a pokud nechce vedení města kázat vodu a pít víno, mělo by se postavit této výzvě čelem a pokusit se tuto situaci napravit. Ještě smutnější mi přijde stav na místě bývalého hřiště na Kampě mezi Tyršovým domem a Čertovkou, kde je parkoviště jistě nezanedbatelným finančním zdrojem pro Sokol, ale na úkor naprosté většiny ostatních. Přijde mi to jako velká škoda.

Smysl architektonických soutěží

Když už jsme u architektonických soutěží, doufejme, že rok 2016 by se mohl stát předělem na cestě, kdy se tento nástroj stane standardním prostředkem pro zadavatele, jak se dobrat výběru autora budoucího návrhu. Před pár lety marginální alternativa k výběrovému řízení o nejnižší cenu začíná konečně nabývat na síle. I významné veřejné instituce začínají chápat smysl soutěží. ➔

Foto: David Maštálka, Petr Hájek

Zrekonstruovaná usedlost v Manešovicích od Davida Maštálky a Lenky Křemenové z ateliéru A1 Architects

Takhle se rodila stavba víkendového domu v krkonošských Vítkovicích podle projektu Petra Hájka.

INZERCE

Sportovní výbavu je možné speciálně pojistit

Kooperativa reaguje na rostoucí oblibu aktivního trávení volného času, a proto pro sportovně založené rodiny a jednotlivce nabízí nové Pojištění sportovní výbavy FIT. Pojištění se vztahuje například nejen na jízdní kola, elektrokola, koloběžky, lyže, snowboardy, golfové hole nebo tenisové rakety, ale také na horolezeckou a potápěčskou výstroj, přilby a jiné ochranné pomůcky či cvičicí stroje. Zároveň jsou automaticky pojištěna i demontovatelná zařízení pro jejich přepravu, například střešní nosiče a boxy. Může přitom jít o vlastní věci nebo i vypůjčené a pronajaté.

„Pojištění jsme koncipovali tak, aby pokrylo velmi širokou škálu škod, které mohou na sportovní výbavě vzniknout. A to jak při jejím uskladnění, krátkodobém odložení nebo přepravě, tak i při amatérském sportování,“ popisuje unikátní nabídku Tomáš Reitermann, vedoucí Odboru pojištění občanů v Kooperativě.

Pojištění obsahuje nejenom všechna běžná majetková rizika, jakými jsou krádež, loupež, poškození či zničení věcí vandalem, všechna živelní nebezpečí, ale i další, jako je pád pojištěné věci při jejím upevňování na vozidlo, při demontáži z vozidla, při nakládání do vozidla nebo při jízdě vozidla. Zahrnuje i poškození nebo zničení věci při

Ing. Tomáš Reitermann, vedoucí Odboru pojištění občanů v Kooperativě

dopravní nehodě či při jiné nehodě, ke které došlo při provozování amatérské sportovní činnosti.

„Mimofádně je, že se pojištění vztahuje i na škody vzniklé na sportovní výbavě, kterou měl pojištěný na sobě nebo u sebe, nebo kterou krátkodobě odložil na místě k tomu určenému nebo obvyklému. Tedy i například v hotelu nebo penzionu, ale i koleji nebo ubytovně, dále škody na věcech ponechaných ve vozidle nebo předaných veřejnému dopravnímu nebo do opravy. Územní platnost pojištění je celý svět. Připojistit dále lze i odpovědnost za způsobené újmy, rovněž s celosvětovou územní platností. Pro klienty Kooperativy je navíc připravena sleva ve výši 50 %, která platí po celou dobu pojištění,“ vysvětluje Tomáš Reitermann.

Velmi zajímavým doplňkovým prvkem tohoto produktu je také možnost pořídit si výhodné sadu bezpečnostního identifikačního značení kola od firmy DATATAG. Instalační sada umožní opatřit kolo na několika místech jedinečným kódem prostřednictvím UV nátěru a mikrotečkami, dále viditelným výstražným štítkem. Následně je kolo registrováno v centrální evropské databázi prostřednictvím internetu. Tento systém zabezpečení podstatným způsobem snižuje pravděpodobnost odcizení kola, neboť takto označená věc je již velmi těžko realizovatelná na černém trhu.

EG000644-1

→ Prostor u Negrelliho viaduktu v pražském Karlíně se snad už brzy dočká revitalizace.

Foto: Lukáš Cetera, IPR Praha

Lidé na Malostranském náměstí mohou ve stínu osamocené platany pobývat, jak dlouho chtějí, a nemusí si za to nic kupovat.

Univerzita Karlova vybírala formou vypsání architektonické soutěže autora, který navrhne dvě výzkumně-vzdělávací centra na pražském Albertově (zvítězil ateliér Znamení Čtyř – architekti), město Brno hledalo architekta pro variantu zachování hlavního vlakového nádraží v centru města a s tím spojený urbanistický návrh na mimořádně atraktivní a rozsáhlé území (zvítězil ateliér UNIT architekti). Brno také mimochodem našlo v otevřeném výběrovém řízení svého městského architekta, kterým se stal ze Spojených států navrátilivší se brněnský rodák Michal Sedláček.

Lesy České republiky na výsledek soutěže teprve čekají, ale pro vybraní návrhu sídla svého ředitelství zatím udělaly maximum. ČSOB použila nástroj vyzvané architektonické soutěže už potřetí a v Hradci Králové v budoucnu vznikne administrativní budova od studia Projektil, jež se proslavilo mimo jiné návrhem budovy Národní technické knihovny v Praze.

Pokud se architektonické soutěže stanou skutečně normálním nástrojem vyhledání architekta, je to ta nejlepší možná zpráva. A to nikoliv pouze pro architekty, ale pro všechny. Jsem nesmírně rád, že se použití tohoto nástroje začínají domáhat lidé, kteří architekturu nestudovali. Budiž příkladem petice, již podepsalo na tři tisíce lidí, kteří by byli rádi, aby podoba nových stanic metra D vzešla právě z architektonických soutěží.

Jak se staví dům, jak se dělá výstava

Na závěr zmíním tři realizace, které mě letos nesmírně zaujaly. A také se těším, že vám je budu moct na stránkách ega! v blízké budoucnosti představit.

Rodinný dům v sadu v Kyjích od Jana Šěpky, který navazuje na experimentální stavby studia HŠH (Hájek-Šěpka-Hradečný). Pozoruhodná dřevostavba spojená s terénem jednou betonovou nohou.

Víkendový dům pro rodiny dvou kamarádů, kteří rádi pobývají na horách v krkonošských Vítkovcích, od dalšího architekta z bývalého ateliéru HŠH, tedy Petra Hájka.

A usedlost v Manešovicích, kterou díky vítězství ve vyzvané soutěži rekonstruovali a dostavěli David Maštálka a Lenka Křemenová z ateliéru AI Architects.

Rád bych toto ohlédnutí zakončil pozváním do Českých Budějovic, kde již zmíněný architekt Jan Šěpka zrealizoval pro Dům umění, vedený kurátorem Michalem Škodou, možná nejradikálnější výstavní zásah do veřejného prostoru u nás po roce 1989. Navíc do ikonického náměstí Přemysla Otakara II. Více se o projektu můžete dozvědět na internetových stránkách www.dumumenicb.cz, ale pokud jen trochu můžete, zajděte se do 2. října přesvědčit na vlastní oči. ●

VitraHaus, Herzog & de Meuron (2010)

Vitra Slide Tower, Carsten Höller (2014)

Vitra Design Muzeum, Frank Gehry (1989)

Schaudepot, Herzog & de Meuron (2016)

**Podzimní cesta za designem
a architekturou v podání světové špičky.
Navštivte Vitra Campus ve Weil am Rhein
a nechte se inspirovat.**